

Contra l'Europa social

Limitar la UE a un pur mercat alimenta el recel ciutadà

JOSEP BORRELL, President de la comissió de desenvolupament de l'europarlament

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 15.06.08

Just abans del vot irlandès al Tractat de Lisboa, els ministres de Treball de la UE adoptaven un explosiu acord sobre la durada del temps de treball que representa un greu retrocés en la construcció de l'Europa social. Com que la història ve de lluny, convé conèixer-ne l'origen, les implicacions i el que queda per fer abans que aquesta decisió es converteixi en llei europea.

El 1993, el Consell i el Parlament Europeu van aprovar una directiva que limitava a 48 hores el temps de treball setmanal, per raons relacionades amb la salut i la seguretat dels treballadors. El Regne Unit (RU) s'hi va oposar i va obtenir una moratòria de 10 anys durant els quals un treballador britànic podia renunciar a aquest límit i acceptar treballar més temps (exercir un opt-out).

A més a més, hi va recórrer al·legant que no hi havia relació entre la durada de la jornada i la protecció de la salut dels treballadors, usada com a base legal. Però el Tribunal de Justícia ho va rebutjar i la norma es va aplicar a tot Europa mentre que al RU es produïen cinc milions d'opt-outs.

Una vegada passats els deu anys de moratòria, el RU va bloquejar la posada al dia de la directiva fins que amb la tornada de Berlusconi a Itàlia, i les tesis sarkozystes de "s'ha de treballar més per guanyar més", la majoria dels governs de la UE han basculat cap a les tesis britàniques, i han deixat en contra un petit grup liderat per Espanya i Bèlgica que no podien formar minoria de bloqueig.

El nou acord estén l'excepció britànica a tots els països que ho desitgin. Manté el límit de 48 hores però cada treballador pot renunciar-hi individualment i portar-lo fins a 60, o 65 en el cas de guàrdies mèdiques, o fins a 78 en casos especials de temporalitat. I la renúncia es podrà exercir si una llei nacional ho autoritza, encara que els convenis col·lectius no ho permetin.

El temps de guàrdia es divideix en "actiu" i "inactiu", i només l'actiu computarà com a temps de treball. Amb això es pretén esquivar la jurisprudència del Tribunal de Justícia que estableix que els temps d'espera amb presència física al lloc de treball computen en la jornada laboral.

En el fons, l'acord considera que cada treballador pot disposar individualment de les garanties que li donen el Dret del Treball i la negociació col·lectiva. Xoca amb el caràcter no-individual d'aquests drets, que sorgeixen d'una confrontació entre capital i treball en què aquest troba la seva força en la negociació col·lectiva, perquè cada treballador aïllat no en té cap. Amb la posició del Consell triomfen les tesis individualistes que defensen que cadascú pugui optar lliurement per les condicions que més li interessin en un mercat del treball cada vegada més atomitzat. La qüestió és que lliure és un treballador aïllat per decidir

sobre la durada de la seva jornada. I si aquest dret és disponible i renunciable, ¿per què no ho seran demà elements encara més sensibles com el mateix salari?

Afortunadament, el Parlament Europeu (PE) també té poder legislatiu en aquesta matèria i s'haurà de pronunciar sobre l'acord del Consell. Ja ho va fer sobre la proposta de la Comissió però, a causa del canvi de majoria política al Consell, no se li ha fet gens de cas. Ara pot rebutjar l'acord del Consell, però necessita la majoria absoluta dels diputats.

L'acord sobre la durada de la jornada plou sobre mullat. Les recents sentències del Tribunal de Justícia en els casos Rüffert (abril 2008) i Laval (desembre 2007) van en la mateixa direcció de retallar el paper de la negociació col·lectiva. En aquests casos, el Tribunal ha negat l'aplicació de convenis col·lectius sobre el salari mínim a treballadors immigrants --polonesos a Alemanya, en el primer cas, i letons a Suècia, en el segon-- amb l'argument que no eren d'aplicació general i que s'oposaven a la lliure prestació de serveis.

D'aquesta manera, s'està configurant una greu amenaça a l'Europa social. I si de mica en mica anem limitant la UE a un simple mercat, no ens sorprenguem que els ciutadans mostrin els seus recels per la construcció europea. Però Europa serà el que les seves majories polítiques vulguin fer-ne i això ho veurem aviat en els vots al PE sobre aquell desafortunat acord del Consell.